La celebració del Dia Mundial de la Salut Mental ha comptat amb la participació de l'Alcalde de Barcelona, Jaume Collboni i del conseller de Salut, Manel Balcells, així com la presència virtual del conseller de Drets Socials, Carles Campuzano

La salut mental es reivindica com un dret humà universal

- **Mercè Torrentallé, presidenta de Salut Mental Catalunya, ha denunciat les mancances del sistema i les dificultats del teixit associatiu i ha reclamat a l'Administració més recursos per poder donar una atenció de qualitat i sobretot comunitària, empoderadora i respectuosa amb els drets.**

- **Alba Muntadas i Francisco Rubio, membres del comitè en primera persona de Salut Mental Catalunya, han llegit el manifest que posa de relleu que cal persistir i construir un imaginari de la salut mental des d'una perspectiva de drets i d'atenció comunitària.**

Més de 200 persones han assistit avui al Born Centre de Cultura i Memòria de Barcelona per a celebrar el Dia Mundial de la Salut Mental, en un esdeveniment que ha tingut com a lema **"Salut mental, dret humà universal"**. Un lema que ens interpel·la en relació al gran repte que tenim en salut mental: **assolir un model d'atenció comunitària que incorpori la perspectiva de drets en tots els seus àmbits.**

L'acte ha comptat amb l'apertura de diversos representants institucionals com **Mercè Torrentallé,** presidenta de Salut Mental Catalunya (SMC); l'Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, **Jaume Collboni;** el conseller de Salut, **Manel Balcells;** i també la participació virtual del conseller de Drets Socials, **Carles Campuzano.**

Alba Muntadas i Francisco Rubio, membres del Comitè en 1a persona de SMC**, han llegit el manifest,** en el qual han mostrat la seva **preocupació vers els discursos d'odi i discriminació cap a col·lectius vulnerabilitzats, i han subratllat la necessitat de la defensa de drets des d'una mirada interseccional:** "no hi haurà salut mental sense la defensa dels drets de totes".

La salut mental és un dret indispensable per gaudir d'una vida digne

El proper 10 de desembre se celebraran **75 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans**.

Avui posem de manifest que **la salut mental és un dret, un dret inherent a la condició humana, indispensable per gaudir d'una vida digne**, que no coneix d'ideologies, gènere, origen, ni classe. Malauradament, però, la realitat és ben diferent.

La defensa i la promoció dels drets segons el que estableix la Convenció de Nacions Unides **ha d'impregnar totes les pràctiques assistencials i els serveis de suport i acompanyament a les persones.** Des de SMC treballem per impulsar una atenció basada en drets, perquè és un imperatiu legal i perquè sabem que articular una atenció fonamentada en els drets promou:

- La recuperació i l'empoderament

- Combat l'estigma i la discriminació
- Redueix el patiment de les persones i de les seves famílies
- Millora el vincle terapèutic
- Redueix l'ús de medicació i millora la prevenció de lesions i agressions
- Contribueix a generar oportunitats per a les persones i el seu entorn

En definitiva, **promou la plena ciutadania de totes les persones.**

Durant el 2022, des del conjunt del moviment associatiu s'han identificat i acompanyat més de **269 vulneracions de drets, i en els primers 6 mesos de 2023 el registre sumava ja més de 200 casos**. Aquestes xifres evidencien de nou les mancances del model actual i els reptes urgents que tenim per poder garantir una atenció digne, accessible, de qualitat i respectuosa.

Reclamem que el model de salut mental estigui centrat en la garantia dels drets per assolir un país que garanteixi la salut mental a tothom, també als col·lectius vulnerables.

Enllaç a l'informe de vulneracions de drets en salut mental (2022).

Una qüestió que ens afecta a tots i a totes i ho fa de manera desigual

Les dades a Catalunya ens alerten de l'augment de persones que pateixen problemes de salut mental en els darrers anys. Segons l'Enquesta de Salut de Catalunya (2022), **una quarta part de la població té malestar emocional i les dones en són les grans damnificades amb un 30%,** 18 punts per sobre respecte els homes. A més, la probabilitat de tenir depressió és més elevada en la població femenina i en les persones en risc d'exclusió social.

També cal destacar que **una de cada set persones joves experimenta algun trastorn de salut mental a Catalunya**. Així ho recull la radiografia La situació de salut mental en el jovent català, elaborada pel Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC) i la Federació Salut Mental de Catalunya (SMC).

La salut mental ha d'esdevenir un dels principals reptes de les polítiques públiques en tots els àmbits, per avançar en la construcció d'una societat més justa i cohesionada.

Els drets com a eix vertebrador de l'atenció comunitària

L'augment de situacions i la seva complexitat està tensionant la xarxa actual de suport social, sanitari i educatiu. Encara tenim una xarxa amb moltes mancances, amb un desplegament desigual en el territori. **Cal una major inversió de recursos** en molts dels àmbits on encara no s'atén de forma adient a les persones ni al seu entorn.

Cal una major flexibilitat i capacitat dels recursos per atendre totes les necessitats, a fi d'evitar l'expulsió i/o el no accés que encara es produeix de les persones que tenen **situacions de major complexitat**, consums, etc.

El valor del moviment associatiu

Els marcs internacionals i europeus assenyalen la **rellevància de disposar de xarxes de suport a la comunitat, la importància de l'associacionisme** com un element essencial en

la resposta a les necessitats en salut mental. Així s'explicita en el Pla d'Acció Integral sobre salut mental (2013-2030) de l'OMS.

Catalunya compta amb un moviment associatiu ampli, amb presència a tot el territori, amb una capacitat de treball i generació de projectes orientats a la recuperació i el suport a les persones d'una gran riquesa i valor. Un moviment associatiu que ens aporta la veu en primera persona, de les famílies i l'entorn i que coneix de primera mà les necessitats.

Un moviment associatiu, però, **mancat del suport adient per poder desenvolupar la seva tasca** i que requereix i exigeix un compromís i una aposta més ferma per part de les polítiques públiques pel seu reconeixement i articulació.

Necessitem una mirada interdepartamental amb un enfoc global

L'atenció a la salut mental requereix d'una visió global. Ha pivotat durant molts anys en l'àmbit sanitari, del tot necessari, però ens cal una major obertura i treball en tots els àmbits:social, educatiu, laboral, justícia, cultura, etc. . És imprescindible. **Cal que des dels diferents departaments, administracions i àmbits de responsabilitat es reconegui la salut mental com a pròpia i es despleguin estratègies específiques, coordinades i ambicioses.**

Sense aquest lideratge, **compromís i implicació per part de tots els departaments** no podem imaginar un procés de desinstitucionalització, la reconversió de la llarga estada, una major participació i inclusió de les persones, l'accés al mercat laboral o l'èxit en el sistema educatiu dels infants i joves.

Exigim més recursos i polítiques socials interdepartamentals

En el seu discurs, **Mercè Torrentallé** ha fet balanç d'on som i d'allò que hem aconseguit, però també ha posat de relleu les **mancances greus que encara té el sistema: *"Garantir els drets esdevé el pilar fonamental per a la construcció d'un model d'atenció comunitària en salut mental. Un model que encara té moltes dificultats estructurals que cal combatre. Cal invertir més recursos i definir estratègies més clares per posar els drets com a eix vertebrador de l'atenció."***

La presidenta de Salut Mental Catalunya ha enumerat un seguit de **demandes que des de Salut Mental Catalunya i tot el teixit associatiu traslladem a les administracions.**

Considerem imprescindible i cabdal, en el procés de recuperació de les persones, un model d'atenció comunitària en salut mental que eviti la seva institucionalització.

Ens cal transformar el model actual d'atenció sanitària i, sobretot, ens cal **dissenyar estratègies i invertir amb valentia en polítiques socials que garanteixin els suports comunitaris adients i** en tots els àmbits, a les pròpies persones amb experiència de salut mental i/o a les seves famílies i entorn: habitatge i suport a la llar, Clubs Socials, acompanyament a les famílies, recursos de suport i acompanyament en addiccions, entre d'altres.

1. **Les associacions necessitem un major suport i reconeixement de la nostra tasca,** un **increment del finançament** a projectes globals i un increment de la seva **participació en espais de decisió** de polítiques públiques en salut mental.

2. Cal **incrementar la capacitat d'atenció de la xarxa d'atenció primària de salut mental (Centres de Salut Mental d'Adults i Centres de Salut Mental**

InfantoJunvenils). Seguim patint la saturació d'aquests serveis, els temps d'espera i la intensitat de l'atenció són encara molt inadequats.

3. Cal **aturar les diverses vulneracions de drets** que encara patim les persones amb problemes de salut mental: volem un model d'atenció mecànica zero, millorar l'accessibilitat a serveis i recursos, garantir la informació adequada per a la presa de decisions i el desplegament de macanismes de suport adients per a l'exercici de la capacitat jurídica.

4. **El Pacte Nacional per a la Salut Mental necessita un impuls** per tal de garantir la transformació del model. Cal un instrument que contribueixi a dinamitzar, **activar i promoure polítiques governamentals en salut mental i addiccions**, una proposta que hem traslladat a Presidència i que encara no s'ha pogut concretar.

5. S'ha de desplegar el **model d'escola inclusiva** amb la dotació de recursos necessaris i impulsar estratègies interdepartamentals de prevenció, atenció i promoció de la salut mental d'infants, adolescents i joves.

Salut Mental Catalunya és el moviment social de representació atenció i suport a les persones amb problemes de salut mental i a les seves famílies. La Federació SMC compta amb 79 entitats associades a tot Catalunya i la Fundació SMC que ofereix Serveis a les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies.

- Tota la informació del Dia Mundial, el discurs de la presidenta i l'argumentari amb les reclamacions completes les trobareu **aquí.**
- **Manifest del Comitè en primera persona de SMC.**

SMC disposa de testimonis en primera persona o portaveus institucionals.

Per a més informació o entrevistes:

Mar Novel | **premsa@salutmental.org** | 605 912 718

www.salutmental.org